

Gotlands Ornitologiska Förening
 Västergötlands Ornitologiska Förening
 Göteborgs Ornitologiska Förening

YTTRANDE

Datum 2011.09.29
 Dnr M2011/1674/R

Miljödepartementet
 Rättssekretariatet
 Att. Åsa Marklund Andersson
 103 33 STOCKHOLM

Yttrande över miljödepartementets remiss gällande förslag om ändringar i artskyddsförordningen (2007:845)

Gotlands Ornitologiska Förening, Västergötlands Ornitologiska Förening och Göteborgs Ornitologiska Förening, alla tre regionalföreningar av Sveriges Ornitologiska Förening, SOF, har tagit del av Naturvårdsverkets förslag om ändringar i artskyddsförordningen (2007:845). Vi arbetar med fågelskydd i olika frågor och har stor erfarenhet av artskyddsförordningen liksom lagstiftning i ämnet. Därför har vi tagit del av förslaget trots att vi inte upptagits i remissutskicket. Vi har identifierat flera betydande brister och ser med oro på inriktningen i förslaget.

Inledning

Syftet med förslaget uppges vara att underlätta tillämpningen av regelverket. Det råder inga tvivel om att det existerar stora brister i tillämpningen av förordningen. Det är naturligt att analysera artskyddsförordningens effektivitet och tillämpningen av den, såsom sker med andra förordningar. När brister konstateras är det naturligt med åtgärder för att komma till rätta med dessa. Den största bristen är att artskyddsförordningen inte tillämpas alls! I nu aktuellt förslag innebär åtgärden att förmildra förordningen. Vi ser inte detta som en naturlig konsekvens av det faktum, att förordningen inte tillämpats i tillräcklig grad. I vissa fall behövs i stället en skärpning av artskyddsbestämmelserna.

Vår analys är att det behövs utbildningsinsatser för att öka kunskapen kring artskydd och betydelsen av detta. I det avseendet har Naturvårdsverket brustit i sitt allmänna uppdrag, men Verket brister också i sin analys av artskyddsförordningen. Kontentan av en analys av artskyddsförordningen är alltså att förordningen inte tillämpas. Vi tror på basis av erfarenhet att förordningen är dåligt känd, även hos myndigheter, vilket är den bakomliggande orsaken till att det nu görs ett ändringsförslag. En självklar följd vore därmed att i stället öka kunskaperna. En önskvärd förändring vore även, att artskyddsförordningen lyfts in som lag i miljöbalken. Vi menar att ändringar i artskyddsförordningen som är av rättelsekaraktär kan vara motiverat. Däremot är ändringar som försvagar intentionerna inte motiverat eller ens acceptabelt.

Artskyddsförordningen är den enda lagstiftning som ger ett adekvat skydd av många arter, bl.a. vissa särskilt skyddsvärda häckande fågelarter och deras boplatser. Detta gäller i princip överallt i landet, även utanför Natura 2000-områden, vilka är de enda områden där fågel- respektive art- och habitatdirektivet gäller. Det är ett stort problem att artskyddsförordningen i praktiken inte tillämpas av berörda myndigheter. Möjligen beror det på att dessa inte hunnit tillämpas genom att förordningen är relativt ny. Förordningen kräver ett strikt dispensförfarande och en god kännedom om förekomsten av särskilt skyddsvärda arter i ett område, t.ex. i ett skogsområde som är tänkt att avverkas eller exploateras i någon form. En dispensprövning kan därför i flera fall komma att förutsätta inventeringar och en miljökonsekvensutredning i många fall, liksom dialog med den ideella naturvården (såsom lokala ornitologiska föreningar). Det är viktigt att påpeka att det härvidlag inte behöver – som i Natura 2000-regelverket –

föreligga betydande miljöpåverkan, och även om en störning inte behöver vara betydande, så har en otillåten störning en negativ inverkan på artens bevarandestatus, såväl lokalt som nationellt. Det är alltså mindre utrymme för störning i artskyddsförordningen än i 7 kap 28 b i Miljöbalken.

Det är högst anmärkningsvärt och allvarligt att artskyddsförordningen ännu inte tillämpas i någon större utsträckning, även om det delvis skulle kunna förklaras av att förordningen är relativt ny. Att därför redan efter det att förordningen bara varit i bruk en kortare tid, föreslå förändringar som i princip gör hela förordningen tandlös till en urvattnad form, som helt står i strid med förordningens syfte, är helt oacceptabelt. Vi tror att en sådan förändring är helt fel väg att gå. Vi efterfrågar istället en utvärdering som baseras på en bred genomgång av vilka fågelarter som fortsättningsvis skall omfattas av detta skydd. Vilka arter som bör omfattas av artskyddsförordningens 4§4 bör avgöras i samråd mellan myndigheter och ideella naturvårdsorganisationer. Ett stort antal fågelarter och andra artgrupper är idag starkt hotade i Sverige av skogsbruk, dikning, överfiske, bristande hävd och annan markanvändning och de behöver det skydd som föreskrivs i förordningen och som Sverige åtagit sig genom gemenskapshetsrätten i EU. Ett stort antal arter saknar idag god bevarandestatus och det måste därför stå helt klart, att en uppluckring av förordningen inte kan vara motiverad. Att ytterligare riskera försämringar i livsbetingelserna för många hotade arter är oacceptabelt.

Synpunkter

Syftet med artskyddsförordningen är att implementera fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet i nationell lag. Men artskyddsförordningen måste också inkludera skydd av nationellt hotade arter, då målet ska vara att säkerställa skydd av arter liksom säkra biologisk mångfald. Detta är inte tillfredsställande i framlagt ändringsförslag, vilket istället föreslår försämringar i skyddet.

I förslaget har fåglarna i lydelsen 4§4 helt tagits bort. Det innebär att skyddet för fåglarnas fortplantningsområden och viloplatsar inte längre ska finnas. Med den ändringen blir skyddet kraftigt försvagat och viktiga häckningsområden liksom viloplatsar för fåglar saknar skydd utanför själva fortplantningstiden. Avsikten med denna ändring förefaller obegriplig. Att som motiv till ändringen använda de areella näringarnas intressen om regeln tillämpas, kan vi bara delvis instämma i. För en rad arter är det starkt motiverat att ändringen i detta avseende inte görs, varför lydelsen i så fall bör ändras så att inte samtliga arter inryms.

Det förefaller även obegripligt att det föreslås att fåglar inte ska ingå i 4 § punkt 4. Att det föreslås att fåglar inte ska ingå i artskyddsförordningen är för oss en gåta. Vi föreslår istället att det utreds vilka fågelarter som fortsättningsvis skall finnas kvar under paragraf 4§ 4 och att detta görs i samråd mellan myndigheter och ideella naturvårdsorganisationer. En oförändrad skrivning när det gäller alla fåglars häckningssäsong bör dock kvarstå för skogsbruket, alternativt införas i skogsvårdslagen. Skogsbruksåtgärder som t.ex. röjning och avverkning kan idag ske obehindrat under fåglarnas häckningssäsong i strid med artikel 5 fågeldirektivet. I den meningen är alltså inte fågeldirektivet fullt ut infört. Lämplig utsträckning av häckningstiderna kan bedömas utifrån bilaga 3 i artskyddsförordningen.

Ändringsförslaget omfattar också att skyddet för arter som är fridlysta enligt 6, 8 och 9 §§ inte får innebära att pågående markanvändning försvåras. Det föreslås ett tillägg som innebär att skyddet inte får medföra att ändamålsenlig markanvändning försvåras eller att ändamålsenligt utnyttjande av tomtmark förhindras. Detta ändringsförslag är orimligt och skulle, om det genomförs, innebära att skyddet av en lång rad arter tas bort. Egentligen bör denna lydelse tas bort helt. I de fall det kan vara starkt motiverat att frångå skydd, finns möjlighet till att söka och beviljas dispens.

Klintehamn, Sjömarken och Västra Frölunda som ovan,

Måns Hjernquist
Ordförande
Gotlands Ornitologiska Förening

Sproge Snoder 806
623 44 Klintehamn
gof@blacku.se
0702-253291

Åke Anderson
Ordförande
Västergötlands Ornitologiska Förening

Slåttervägen 15
518 42 Sjömarken
golden.plover@telia.com
0702-120321

Morgan Johansson
Ordförande
Göteborgs Ornitologiska Förening

Box 166
421 22 Västra Frölunda
morgan.johansson@gof.nu
0707-761943